

Vývoj programového vybavenia pre analýzu komplexných reakčných systémov

Boris Fačkovec

Školiteľ: prof. Ing. Igor Schreiber, CSc.

25. november 2011

Ústav chemického inžinýrství, Vysoká škola
chemicko-technologická v Praze

Úvod a zadanie úlohy

- ▶ Komplexné reakčné siete stretáme pri štúdiu metabolizmu, mechanizmoch chemických reakcií, chemických reaktoroch atd. ¹
- ▶ Modelujeme sústavou obyčajných diferenciálnych rovníc, ktorá je určená stechiometriou siete

$$\dot{\mathbf{x}} = \mathbf{f}(\mathbf{x}) = \mathbf{S}\mathbf{v} \quad (1)$$

kde $\mathbf{S}$ je stechiometrická matica a $\mathbf{v}$ vektor reakčných rýchlostí.

- ▶ Priestor reakčných rýchlostí v stacionárnom stave je nulovým priestorom $\mathbf{x}$.
- ▶ Iba jeho časť v kladnom ortante $\rightarrow$ rozklad na elementárne podsiete

---

¹Stability of complex reaction networks. Clarke B.L., Adv. Chem. Phys., 1980, 43, 1

Určenie stability siete

- ▶ Pri určovaní stability študujeme maticu linearizácie

$$\mathbf{J} = \mathbf{S}(\text{diag}(\mathbf{v}_s))\kappa^T(\text{diag}(\mathbf{x}_s))^{-1} \quad (2)$$

kde kappa je kinetická matica, ktorej prvky sú definované

$$\kappa_{ij} = \frac{\partial \ln v_j(\mathbf{x}_s)}{\partial \ln x_i} \quad (3)$$

- ▶ Skúmame všetky hlavné subdeterminanty $\mathbf{B}$.

$$\mathbf{B} = -\mathbf{S}(\text{diag}(\mathbf{v}_s))\kappa^T \quad (4)$$

Ak je jediný záporný, sieť je nestabilná.

Dekompozícia na podsiete - implementácia

- ▶ Algoritmus Schilinga, Letschera a Palssona ²
- ▶ 2-kroky v každej iterácii, iterácií ako počet zložiek
- kombinácia
- odstránenie redundantných riadkov
- ▶ Iteratívna implementácia druhého kroku - zásadne zníži výpočtovú náročnosť

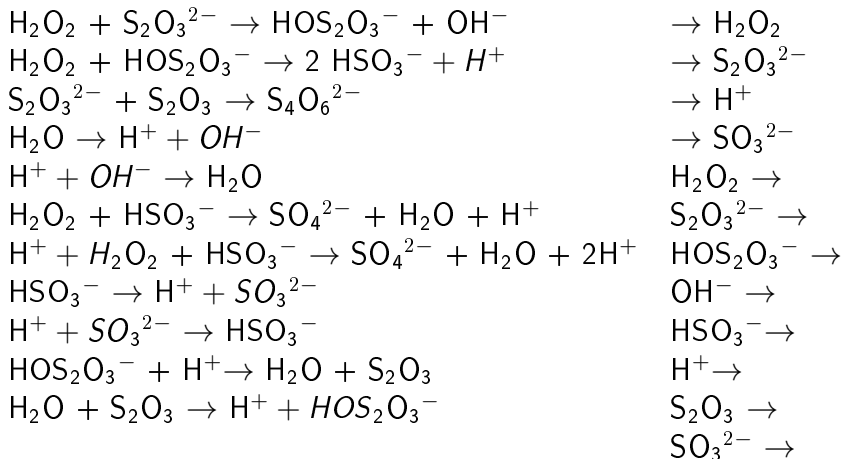
---

²Theory for the Systemic Definition of Metabolic Pathways and their use in Interpreting Metabolic Function from a Pathway-Oriented Perspective, Schilling C.H., Letscher D., Palsson B.O., J. theor. Biol. 2000, 203, 229-248

Určenie stability kombinácie 2 sietí - implementácia

- ▶ Stena definovaná analyticky ako kladná lineárna kombinácia 2 hrán.
- ▶ Skonstruuje sa matica - symbolický zápis
- ▶ Subdeterminantami sú polynómy - numerická interpolácia
- ▶ Ak má polynóm kladný koreň alebo je v ľubovoľnej kladnej hodnote záporný, sieť je nestabilná
- ▶ Problém v robustnosti

Modelový systém

3

³Chaotic pH Oscillations in the Hydrogen Peroxide-Thiosulfate-Sulfite Flow System, Rabai G., Hanazaki I., J. Phys. Chem. A 1999, 103, 7268-7273

Stabilné a nestabilné podsiete

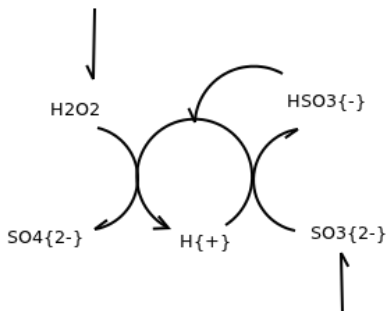
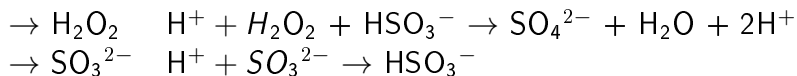

Figure: Príklad nestabilnej podsiete

Primárna nestabilita 2D steny

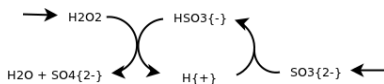

Figure: Stabilná podsieť 1

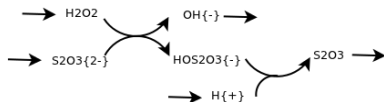

Figure: Stabilná podsieť 2

- Kombinácia stabilných podsietí môže byť nestabilná

Ďalší vývoj

- ▶ Uživatelské prostredie
- ▶ Nástroje na interpretáciu
- ▶ Spolu s implementáciou práca na samotných algoritmoch